

PROLOOG

Ik leun tegen een boomkorf, de gevangenis werpt zijn schaduw tot aan de meridiaan van Parijs, ooit de scheiding tussen oost en west, nu tussen Prosper en mij. Wie bepaalt waar liefde op moet houden of beginnen mag? Een vriend? Auto's razen voorbij over de kasseien, de uitlaatgassen vermengen zich met de muffheid van stapels dozen en dekens van een zwerver. In een stuk spiegel reflecteert mijn gelaat. De rossige baard, het litteken, samen met mijn Nederlandse accent ziet de clochard er van alles in, behalve wat het is: wachten op een wonder. Hier, op de kruising tussen *Rue Messier* en *Boulevard Arago*, snijpunt van recht en onrecht. Maandenlang zit Prosper al in voorarrest in La Santé – geen zicht op een proces tot de uitlevering rond is – verblijvend tussen verkrachters en moordenaars. Geen idee wat de volgende dag brengen zal, niet voor hem, niet voor mij. Precies dat wat ik altijd graag wilde, het voorspelbare voorbij! Ik draai mijn hoofd af, weg van mijn eigen beeld.

‘In welke cel zit ie precies?’ vraagt de clochard.

‘Bovenste rij, tweede van links,’ antwoord ik. ‘Samen met twee geharde criminelen.’

‘Bekijk het positief, gezelschap beurt op.’

‘Hij is opvliegerig, vecht graag.’

‘Als bloederige rosbief in een sandwich.’ De zwerver likt zijn lippen. ‘Mals vlees, Jezus, in een eeuwigheid niet geproefd.’

Ik zak op mijn hurken, de opkomende scheldwoorden slik ik in. Niet nu, niet hier, niet voor dit dubbele venster op onbarmhartigheid. Het reclamebord pal voor de bajes licht op met een nieuwe boodschap: drie pizza's halen, twee betalen.

'Voor gevangenen toch iets om gek van te worden.' Ik wijs naar de advertentie.

'Ja, en dubbelop voor een Hollander.' De zwerver rekt zich uit op een bureaustoel, zijn voeten steunen op twee in elkaar geschoven bagagetrolleys. 'En hoe heet hij, dat sappige stukje rund achter slot en grendel?'

'Prosper Doppestijn.' Langzaam en geaccentueerd spreek ik zijn naam uit, als om hem genoeg gewicht te geven. 'Een ondernemer, we...'

'Stop, verder niks verklappen.' De zwerver begint te stralen. 'Laat me raden, het is een broer van u.'

'Nee.'

'Vader? Oom?'

'Ook niet.'

'Iemand aangetrouwd?' Even pakt hij mijn beringde vinger vast.

Snel trek ik mijn hand terug, schuif hem in mijn broekzak, de zegelring schuurt. Een cadeau van Prospers moeder, Ramona. Samen in Les Galeries Lafayette gekocht, tegen mijn zin, toch kan ik niet anders dan het ding dragen.

'Geen familie dus, maar u kent die kerel goed?'

'Ja, en soms denk ik, beter dan mezelf.'

'Oh, u pluist zeker het volledige leven van die bajesklant uit.' De zwerver boert en krabt over zijn ontblote benen. 'Van pasgeboren baby tot louche zakenman. Door hem hebt u de nodige poen verloren, dat is het.'

'Hoe komt u daar nou bij?'

'Hij heeft uw vrouwtje gebietst.'

‘Geen sprake van.’ Wat schiet ik op met dit spelletje? Waarom de zwerver niet gewoon een muntje geven en doorlopen naar de volgende zitbank?

‘Hij heeft u in het openbaar voor schut gezet.’ De zwerver gooit de armen in de lucht, zijn vette haar plakt tegen de stoelbekleding. ‘Uw aanzien verwoest!’

‘Nee, nee, nee!’

‘Wat heeft hij u dan wel geflikt?’

‘We waren vrienden, verdomme!’ Wat erger kun je elkaar flikken? Mijn blik schiet kortstondig naar de camera’s, de zeshoekige wachttorens. ‘Beste vrienden waren we, ik moet hem helpen.’

‘Door uren, dagen hier rond te dolen?’ De zwerver pulkt een stukje vuil van onder zijn nagel weg, likt het van zijn vinger. ‘Daar schiet geen mens wat mee op.’

‘Ik hoop dat hij me ziet.’

‘Geloof me, uit ervaring, een bajesklant houdt niet van vergezichten.’

‘Oh.’ De straathoek, een geliefde, een droom; voor een gevangene lijkt alles even ver weg, bedoelt de zwerver dat? Mijn blik dwaalt over de stenen, de tralies, over de plek waar de hoop zich niets van wetboeken zou moeten aantrekken, erboven zou moeten zweven. Als enige remedie. Alleen zo is het niet, tientallen zelfmoorden alweer dit jaar.

De zwerver vraagt door, of ik geen vaste baan heb. Nee, wisselende werktijden, de dagen van een kinderoppas zijn niet in regelmaat te vangen. Als de koters van mijn onderbuurvrouw blossen op de wangen hebben, niet te koortsig of radeloos zijn om naar school te gaan, dan ben ik overdag vrij. Vrij om te piekeren, te peinzen, te tobben, over hoe het nu verder moet. En als de kinderen wanhopig zijn of ziek, dan ben ik er voor hen. De dolende buitenlander die hen stiekem volstopt met chips, hamburgers en cola.

Alles wat ze maar willen; zolang ze maar verlangen, kunnen verlangen, blijven verlangen.

De zwerver tovert een cd-walkman met oordopjes tevoorschijn en zet zich in Boeddha-houding op zijn stoel. Hij kronkelt op de beat, ogen gesloten, de vingers steken door gerafelde handschoenen. Geen kaal plekje op zijn kop te zien, begin twintig schat ik hem, onze leeftijd. Boven de bronzen Leeuw van Belfort klappert een helikopter, draaiend, wentelend, een moment later verdwijnt het ding in een rechte lijn naar Tour Montparnasse. Zoals Prosper en ik het hadden gedaan: even aarzelen, dralen, en vervolgens, zonder nog achterom te kijken, samen ergens recht op af. Een rochelend hoestje ontsnapt plotseling aan de zwervers keel, hijgend stopt hij de cd-speler, rommelt wat in zijn spullen. Monoprix, Carrefour, BHV, de gescheurde tassen liggen her en der over het trottoir verspreid. Uiteindelijk reikt hij me een fles rode wijn aan. Ik neem een slok, en nog een teug van het zure spul. De wijn brandt in mijn slokdarm, kokhalzend sta ik op. Morgen een fles Pomerol voor de zwerver meebrengen, uit de voorraad die Prosper me in de loop van de tijd cadeau heeft gedaan. Alleen krijg ik die wijn niet meer gedronken, met elke slok voerde het lichaam een stuk van onze verbintenis af, diep in mij ontdaan van zachtheid, tot er uiteindelijk niets zoetigs meer van ons samenzijn zou resten. Zo had ik het op een eenzame, beschonken avond bedacht, en onthouden. Beter iemand anders een plezier doen met dat wijntje. Ik geef de zwerver zijn fles terug en zeg hem dat het morgen aan mij is te trakteren. Het antwoord: morgen is morgen. Hij drinkt in een teug de rest van de fles leeg en wijst naar mijn gelaat met de vraag wat die gozer eigenlijk gedaan heeft om in de bajes te belanden.

‘Mij als boksbal en schietschijf gebruikt.’ Ik haal diep adem, de lucht is droog, stof kriebelt in mijn keel. ‘En als u

het allemaal precies weten wilt: gebroken ribben, gescheurde milt en gehoorschade.'

'Had u het verdiend?'

'Het lag aan mij.'

'Wat doet hij dan daar!?''

Het tolt in mijn hoofd. Inderdaad geen aangifte gedaan. Waartegen? De klappen in de buik, die ook hij gevoeld moet hebben? De schoten tussen mijn kloten die het doel gemist hadden? Moet ik de zwerver antwoorden? Uitspreken, toegeven, aanhoren dat het menens is? Dat hij er nu nog zit om een andere reden. 'Het is allemaal mijn schuld.'

'Altijd hetzelfde liedje.'

'Wat?'

'Luitjes die zichzelf de schuld geven van andermans ellende, en vervolgens willen helpen. Helpen, helpen, altijd maar helpen. En dan dat medelijden. Oh-la-la.' De zwerver spreekt nu met dubbele tong. 'Zo gauw het meer dan tien graden vriest komen ze, die kerels in gemeentebuses, nooit eens meiden...'

'Tot morgen!' Ik leg een euro op het bedelbordje en wandel snel door naar het afdakje in *Rue Messier*, een metalen constructie voor familieleden, verankerd in de muurstenen. Kinderen joelen vanaf het speelflein van de kleuterschool, een oorverdovend kabaal, en toch, wat hier heerst is dat onhoorbare gekerm en gevloek van al die stoere jongens, potige kerels, krasse oudjes, en, sinds drie maanden daar ergens tussen, Prosper. Binnen de muren bedreigd door hepatitis en vuisten, van buitenaf door genegenheid. Met de voet schuif ik een plastic koffiebekertje onder de bank, strek mijn rug. De straat is verlaten, de bouwkeet voor vrijwilligers is afgesloten met een rolluik, het is geen bezoekuur. Niet dat het wat uitmaakt, geen enkel teken van leven van mijn vriend. Zeker tien brieven heb ik hem de laatste maanden gestuurd.

Met afzender, zonder afzender, getypt of handgeschreven. Een keer heb ik er een foto van de buitenwereld bijgedaan, van de twee buurjongens op wie ik pas, zittend op een bankje in het park, een kartonnen beker Coca-Cola in de hand, met als bijschrift: "wie zit er nou in een gevangenis?" Geen antwoord. Erna stuurde ik een fopspeen met kaartje. Of hij daar het enige moederskindje was? Toen dacht ik nog dat de stilte een kwestie van weken zou zijn, we hier samen een uitweg uit zouden vinden.

Mijn voeten branden, de grote teen steekt door een gat in mijn gympen. Geld voor nieuwe heb ik niet meer. De weinige centen die ik had zijn in enkele maanden opgegaan aan het binnensmokkelen van sigaretten en ander snoepgoed, om het leven in de gevangenis draaglijk voor hem te maken. Of de bewakers het doorspelen? Geen idee, geholpen heeft het in ieder geval niet. Van zijn moeder heb ik begrepen dat Prosper amper nog eet en hallucinaties heeft, over een robot die elke beweging en gedachte van hem opslaat. Bewegend en pratend als een vriend, handelend als een beul. Hoe kon hij het ons ooit vergeven? Met zijn moeder praat hij nog – verwijten over en weer – voor mij rest het graf.

'Patrick!' Een vrouw met hoofdsluiër komt plotseling luid roepend de straat in. 'Mama is er!' Ze staart naar de door smog aangetaste stenen en puntige ijzers. Een alles doordringende blik, alsof er hier geen muren staan die het zicht moeten afbuigen naar reclamebillboards en andere gewichtige zaken. De vrouw roept nog een keer, een antwoord op haar aankondiging komt er niet. Puffend schuifelt ze naar een huis in *Rue Jean Dolent*, op de stenen treden zijgt ze neer. De beveiligingscamera van de loge draait met de schreeuwster mee, achter het glas kwebbelen de bewakers, zichtbaar geamuseerd. Ik zou ze toe willen schreeuwen, roepen dat ik hun onverschilligheid voor familie van het cachotuitschot

begrijp, opdat ze zich schamen. In de vitrine naast me hangen aankondigingen, het papier gekruld en bruin uitgeslagen van het vocht. Regels over wasgoed, bezoeken, praathokjes en boeken. Ik wissel een blik met de oudere vrouw, wijs naar de informatie, alsof op het prikbord een antwoord op haar wensen te vinden is.

‘Mama!’ Een overslaande stem weerklinkt plotseling vanaf de bovenste rij, hoog en schor. ‘Rot nou eindelijk eens op!’

De vrouw verschiet van kleur, slaat een moment de handen voor het gezicht, haar schouders schokken. Als ze haar palmen al prevelend tegen elkaar perst, ontschiet er een kreet aan haar keel, onmiddellijk overgaand in klaagzang, een litanie in een taal die ik niet versta, niet hoeft te verstaan. Zal Prosper dit op een dag ook roepen, al schreeuwend alsnog het verbond met zijn moeder opzeggen? Er dan definitief klaar mee zijn? Ik sta op, zoek intuïtief de blik van de vrouw. Zelfs op deze afstand neem ik de groeven in de gelooide huid waar, de grijze slapen die onder de hoofdsluier uitsteken, maar bovenal de zachte trekken om haar mond, van een moeder die mijmert over de toekomst van haar zoon. Over wat ze anders had kunnen doen. Ook Ramona geeft zichzelf de schuld, meer afstand van Prosper had ze moeten nemen, hem eerder laten beseffen dat een moeder ook haar eigen leven heeft, verlangens buiten het gezin. De vrouw glimlacht naar me. Onmiddellijk sla ik mijn blik neer, een sigarettenpeuk ligt besmeurd met lipstick in de goot. Nee, niet op dit mens aflopen, geen arm om haar schouder, sympathie overschrijdt bij mij al snel de grens van het betamelijke, dat heb ik inmiddels geleerd. Beter een rondje om de gevangenis slenteren, weg van dit tafereel. Opzichtig veeg ik een stukje vuil van mijn spijkerbroek, steek weifelend mijn hand naar haar op. Ik sla linksaf *Rue Jean Dolent* in, mijn zolen slepen over het asfalt. Vanuit het raam in een nabijgelegen appartementsgebouw zingt een

groep peuters verjaardagsliedjes, een tros ballonnen ontsnapt uit het venster, de touwtjes raken verstrikt in de pinnen van de gevangensmuur en verspreiden zo onbedoeld het feest. Ik zak met mijn rug tegen de wand, de silexstenen schuren langs mijn wervels, een moment sluit ik mijn ogen. Morgen is het de verjaardag van Prosper, tweeëntwintig wordt hij, en voor het eerst in zijn leven zal hij niet bij zijn moeder thuis verjaren. Niet in Maastricht, de stad van vriendschap.

DEEL I

De kennismaking

‘Doe wat ik je zeg, nepindiaan, in het midden!’ De vent, kaalgeschoren hoofd boven een blazer, frunnikt aan mijn poncho, zijn stem galmt na over de binnenplaats van het kasteel. ‘Of iedereen krijgt straf, matennaaier die je bent.’

Ik schuif mijn voeten een paar centimeter naar voren op de kasseien, een beetje opzij, een stukje naar achteren. Verdomme, het midden, waar dan precies? Hier, ja hier is het. Strak kijk ik de schreeuwlelijk aan. Een paar dagen geleden heb ik hem in de studentenbar ontmoet, toen nog met een bos krullend haar en besnorde bovenlip. In gezelschap van vrienden slurpte hij er aan een biertje. Ik dacht nog, leuke vent. Nu zijn ze de ontgroeningsenaat, deze ouderejaars. Vier machomannen en een griet-op-naaldhakken, als honden zwermen ze om ons heen.

‘In het midden zei ik, communistische snoeshaan.’ Hij brengt zijn gezicht pal voor me, bloeddorlopen ogen boven een gekromde neus, spuugklodders druipen over zijn lippen, alcohol overheerst zijn adem. ‘Of weet je niet wat dat is, het midden? Pis je thuis naast de pot?’

Weer zet ik mijn voeten een stukje achteruit zodat ik wellicht wel in het centrum van het vierkant van keien sta.

Het senaatlid loopt snuivend door, zijn blik dwaalt langs de rubberen badmutsen. Meisjes dragen felblauwe, de jongens dieporanje, de kleur waar ik het meest van hou. Als de tint van de zon die achter de horizon verdwijnt, precies daar waar ik naartoe wil, weg van de dingen die ik ken. Met half gesloten oogleden loer ik om mee heen. Rechts van

me staart mijn buurman naar de grond, zijn buikje hangt over het strak aangetrokken elastiek van een joggingbroek. Oprechte vent, deze Prosper, lekker open. Enig kind en door mama akelig verwend, vertelde hij me als eerste tijdens de kennismakingsdagen vorige week. Zijn ouders wonen hier in Maastricht, niet ver van de Hotelschool. Vader gepensioneerd bokser, moeder ooit actrice geweest. Individualisten, volgen hem. Zelf wil hij het anders doen. Een job in een vijfsterren hotel, gastvrij zijn, weg van navelfocus. We maken een moment oogcontact, hij perst zijn lippen tot een streep. Ik haal mijn schouders op, onmiddellijk wordt het gespot, de preses komt langzaam schrijdend op me af. Verdomme, snel kijk ik de andere kant op. Een meisje met rossig piekhaar, links van me, heeft tranen in de ogen. Haar heb ik de afgelopen dagen niet eerder gezien, deze dame met melkblanke huid, onzichtbaar als ze zich moet hebben gehouden tussen de ruim honderd studenten in stadskleding. *Tenue de ville* heette het in de uitnodiging voor de introductiedagen. Alles mogelijk dus, had ik geconcludeerd en bij aankomst had ik mijn Zuid-Amerikaanse poncho gedragen. De rest van de jongens zat er duidelijk anders in: double-breasted katoenen blazers met puntige revers en glanzende knopen. Jasjes met het zelfvertrouwen erin gestoomd, had Prosper gegraapt. Erin gestoomd zelfvertrouwen, dat ontbeert mijn poncho. Geloof in waar je vandaan komt. Een luide zucht ontsnapt aan mijn keel, terughalen kan niet meer.

‘Uittreden.’ De preses van de senaat briest, hij balt zijn vuist om een wandelstok met koperen knop, wijst naar het houten podium voor de groep. ‘Arrogante flikker.’

‘Schavot.’ De ouderejaars brullen.

Ik krijg een duw in mijn rug en tussen de medestudenten door struikel ik naar voren, een briesje blaast langs mijn blote benen. Sportbroekje voor vandaag, we zouden zogenaamd

gaan basketballen. Het podium kraakt, de kasteeltoren werpt zijn schaduw over mijn schoenen. Sprakeloos sta ik voor de menigte. Wat nu? Verlangen ze excuses of een kolderieke opvoering? Ik lik mijn lippen, een verschrikkelijke dorst plotseling.

‘Nul?’ De preses geeft me een por in de zij met de wandelstok. ‘We gaan iets samen doen, niet alleen, kun je dat?’

Verdomme, moet ik hem aanspreken met meneer of zijn senaatstitel, hoe was het ook alweer?

‘Je gaat bewijzen dat je het waard bent tot onze studentenclub toe te treden.’ Brulaap geeft een klap met een fles op het podium, het glas breekt, scherven vliegen in het rond, rode wijn stroomt in een beekje langs mijn voeten. ‘Moed tonen.’

Boven ons cirkelt een zwerm spreeuwen, kwetterend strijken ze neer in een sparrenboom achter het bordes. Luidruchtig met een groep op een eenling neerstrijken, dat is de tactiek. Herdershonden zijn het, opjagen zolang we verdwaalde schapen lijken.

‘Een schoolregel is dat je lid bent van het collectief, het team, de essentie van gastvrijheid ligt in saamhorigheid.’ De hoge-hakken-griet komt op haar beurt voor me staan, een zijden sjaal bedekt haar décolleté. Juliette is haar naam, maar niet voor ons. ‘En om dat te bereiken gaan we met zijn allen vliegen, en jij, nul, bent de piloot van ons vliegtuig. Begrepen?’ De stem is zwaar als van een vent, de breed doorgetrokken eyeliner maakt haar aanblik streng. ‘Allereerst moet je een vliegbril opzetten, en dat doe je zo.’ Ze maakt twee rondjes met duim- en wijsvinger en zet ze met naar boven gedraaide ellebogen tegen haar gezicht. De pinken gaan over beide oren, de overige vingers liggen op de kaak. ‘Nu jij, en daarna doet iedereen jou weer na.’ Ze doet een

stap terug, zet haar handen in de zij. 'Nu!'

Ik maak twee rondjes met duim en wijsvinger, zet ze als een verrekijker voor mijn ogen, met als focus de ruisende bladeren van een zilverberk.

'Zo heb ik het niet voorgedaan.'

'Kan het niet helpen, ik heb...' Ik laat mijn armen langs mijn lichaam zakken. 'Ik heb vliegangst.'

Hier en daar gegiechel, het wordt onmiddellijk overstemd door gejoel van ouderejaars.

'We hebben een bijdehandje.' Juliette duwt met een aanwijsstokje mijn kin omhoog.

Ik werp een blik op de Witte Raad, de softies die ons bij moeten staan als we omvallen. Ze klitten naast de toegangspoort bij elkaar, gekleed in blanke overalls, een drietal hoogblonde meiden en een Aziatische ogende jongeman. De voorzitterster peutert opzichtig in haar oren, de jongen met sikkelsbaard, in kleermakerszit, prevelt een onverstaanbare mantra. Onbeweeglijk.

'Als een raket zullen jullie vliegen.' Juliette draait met haar hoge hak een gaatje in het houten podium en staart afwezig naar de punt van haar lakschoen. 'Allemaal.'

Ik doe een stap naar achteren, de metalen knopen op de buik van de preses prikken door mijn poncho.

'Vliegbril op!' Juliette briest, speeksel spat in mijn nek, met haar rechtervinger prikt ze in mijn zij, haar linkerhand wrijft over mijn blote bovenbeen. 'Laatste kans.'

De huid schroeit, haar lange nagels prikken in mijn vel. Au! Onverwacht schiet de hand van Juliette naar boven en ze grijpt me hard, zichtbaar voor iedereen, in de ballen. Eén keer, twee keer en nog eens. Verstijfd sta ik voor haar. De platte borsten raken de bovenkant van mijn buik, het parfum is kamperfoelie, haar bekken draait. Het lukt me niet een stap terug te doen. Boter in een senaatsandwich, steeds

harder wordende boter. Moet ik haar niet gewoon een duw geven? Teruggrommen?

‘Vliegen zul je.’ Ze wrijft zachtjes heen en weer over mijn lid, legt haar hoofd naast het mijne en bijt in mijn oorlel. ‘Of wil je voor de groep graag de hemel betreden?’

‘Je bent een kreng,’ fluister ik, mijn benen worden slapper.

‘De meeste jongens hier houden wel van een verrassingsaanval.’ Ze knijpt nog een keer hard in mijn kloten, haar aders in de nek zijn gezwollen. ‘Jij niet?’

Ze is gek, knettergek. Wat denkt ze wel niet, deze bitch. Waar blijven de anderen. Verdomme, zo meteen als een natdromer terug naar mijn plek? Of toegeven, vliegen, meedoen aan een onschuldig spelletje? Drie dagen zijn zo om, erna hoor ik erbij, ligt de weg hier open. Ik schraap mijn keel, wil zeggen dat ik bij nader inzien toch een F-16piloot ben.

Juliette frummelt plotseling aan het touwtje van mijn sportbroek, ontdoet de gestrikte knoop. Ze krijgt een potje met honing aangereikt en een kwastje. Met een ruk trekt ze mijn broek naar beneden. Het schuurt, hysterisch wolvengehuil van een groep meiden volgt. Wat nu? Snel, zeg iets: piloot van een AWACS, een Zeppelin...

‘Preses!’ Prosper zet plotseling zijn handen als een toeter aan de mond. ‘Ik heb ook vliegangst.’

Ik vouw mijn vingers in elkaar, sluit een moment mijn ogen, knarsend geschuifel van zolen vult de binnenplaats.

‘Nog even en ik spring eruit.’ Prosper klimt op een plantenbak en klautert van daaruit op een hoge stapel bierkatten. Theatraal heft hij zijn armen, wappert, de stapel beweegt met zijn lichaamsgewicht mee, vervaarlijk van links naar rechts. ‘Ik val te pletter.’

‘Muitერი!’ Snel hijs ik mijn sportbroek op, het is nu of nooit.

‘Niks geen opstand,’ sist de preses. ‘Nog één woord en jullie gaan naar huis. Geen toegang tot de school, weg opleiding.’

‘Iedereen een parachute?’ roep ik luid. Geen antwoord. ‘Springen, samen uit het vliegtuig, allemaal!’

‘Loser die je bent.’ Juliette knijpt een laatste keer venijnig in mijn kruis. ‘Eikel.’

De senaatsleider steekt een hand op naar de Witte Raad, geeft een knikje met zijn hoofd. Een ander, zwaarder parfum komt naderbij, voorzichtig word ik bij mijn elleboog vastgepakt. De voorzitter van de Raad gaat me voor, het podium af, Prosper wacht onder aan de treden, zweet parelt op zijn voorhoofd.

‘Erfelijk, die vliegangst?’ vraag ik.

‘Smoel houden!’ jouwt de groep om ons heen.

‘Bijkomen achter het kasteel.’ De voorzitter van de Raad geeft ons een duwtje in de rug. ‘Denk er maar eens na, diep na, over welgemeende excuses.’

Achter het kasteel op een grasveld, benen en armen loodzwaar, koelt de vochtige aarde mijn huid. Op de achtergrond weergalmt het geschreeuw van de senaat. Ik mompel iets over de fles die de preses op het podium kapot sloeg; dat je het nooit weet met die zuipschuiten hier, om maar niet te spreken over dat potje honing, dat die meid gestoord is. Oftewel, een klotenbegin, letterlijk en figuurlijk. Voor mij, voor hem, voor iedereen.

‘Gaat het?’ vraagt Prosper.

‘Bedankt voor je hulp,’ zeg ik.

‘Kon niet anders.’ Hij grijnst. ‘Het was werkelijk niet om aan te zien.’

‘Sympathiek van je.’

‘Je moet de dingen bij naam noemen.’

‘Oké, over die vliegangst, ik heb nog nooit gevlogen.’ Ik wijs naar de hemel, een Boeing bromt over, verpakt de aardbol in maagdelijk witte linten. ‘Mijn vader wilde er voor geen goud in, zeker niet in die enorme joekels. Hij dacht: hoe groter het ding, hoe meer passagiers, des te groter de kans op paniek. En jouw vliegangst? Erfelijk of niet?’

‘Van mijn vader...’ Prosper’s stem verhardt, met gebalde vuisten mept hij een paar keer in het wilde weg. ‘Van die bejaarde klootzak hoop ik helemaal niks geërfd te hebben.’

Bloed schiet naar mijn hoofd, met abrupt gebaar wend ik mijn blik af. In de vijver kwaakt een stel eenden. Ze stijgen op, twee rondjes kasteelpark, erna landen ze spetterend terug op het water. Het koppel waggelt vervolgens over de loopplank van het broedhuisje, de zon schittert in de kleurige veren. Vlak voor de ingang draaien ze hun kopjes een moment onze kant uit, alvorens te verdwijnen in het donkere gat. Ja, wil ik zeggen, ook ik heb iets niet willen erven van mijn vader. Hij is intelligent, niet gemeen of gewelddadig. Wel zwijgzaam, zeer zwijgzaam.

‘Wieland?’ Prosper plukt gras, maakt er een vers hooibergje mee. ‘Schrik je van wat ik zeg?’

‘Een beetje.’

‘Dan moet ik je wellicht iets over mijn ouders vertellen, iets intiems.’

‘We kennen elkaar amper.’

‘Is er een reden om je niet te vertrouwen?’

‘Vertel maar,’ zeg ik.

‘Alleen niet mee gaan leuren, oké?’

‘Beloofd.’

‘Goed, mijn moeder, Ramona heet ze, was als jonge meid actrice in het Volkstheater, dat heb ik je al verteld.’ Hij gaat verzitten en schraapt zijn keel. ‘Serieuze rollen speelde ze – verzetsheldin als specialiteit – door haar kunstig verheven

tot het luchtige. Als pijn grenzen overschrijdt, dacht ze toen nog, is er maar een remedie: lachen in ongelooft, ontkennen dat het waar kan zijn, vluchtend, boven de spijker uit, onder de hamer door.'

Ik knik, de gedragen toon, als een toneelmonoloog, alsof hij er veelvuldig op geoeftend heeft, lang op iemand heeft moeten wachten aan wie het te vertellen.

'Qua verdiensten was het sappelen voor mama, armoede troef. Na een van de voorstellingen ontmoette ze mijn vader, Markus Doppestijn, een oudere, ooit succesvolle bokser. Aan mama wilde hij die avond per se zijn oorlogsverleden verhalen, beschut gezeten onder een in het donker gehulde Wilhelminabrug.' Prosper vlijt zich op het gras, armen en benen gestrekt, hij zwijgt langdurig.

Met toegeknepen ogen staar ik naar de hemel, het vliegtuig is verdwenen, de condensstrepen waaieren uit tot een nevel. Wat wil Prosper? Moet ik een vraag stellen? Of rustig afwachten tot hij verder vertelt? Of bewaart hij het toch liever voor een volgende keer? Ik schuif wat heen en weer, open mijn mond, verander van gedachten, zucht onopvallend. Geloofst hij nu dat het me niet interesseert? Dat ik zijn ontboezeming banaal vind? Verdomme! 'Was de brug een speciale plek voor hem,' vraag ik uiteindelijk.

'Precies daar...' Prosper aarzelt een moment, dan herneemt hij zich. 'Onder diezelfde brug had papa als jochie van negen de executie van zijn vader aanschouwd. Zeven Duitse kogels in hoofd en borst, en eentje van de NSB, als grap, tussen de benen. Vanachter een dikke boom had hij de soldaten bespied, machteloos, beschaamd om niets te kunnen doen, zijn gedachten boordevol emoties over recht en onrecht, verward als hij was door zijn eigen verraad.'

'Jezus, wat had ie gedaan?'

'Het waren de nadagen van de oorlog, de geallieerden

reden hun tanks door Noord Frankrijk en België, het einde van de gevechten leek in zicht. Opa, actief verzetsstrijder, nam papa in vertrouwen. "Jongen, als ik er na de oorlog niet meer bij ben, wat ze ook over me zullen zeggen, het was in de overtuiging dat ik iets goeds deed, onthoudt dat. In het belang van het vaderland, jouw toekomst". 'Mijn vader werd nieuwsgierig en had doorgevraagd, antwoorden gekregen. Opa was meer dan bezorgd, de geallieerde opmars ging aanzienlijk langzamer dan eerder was gemeld. Een probleem, want een paar dagen ervoor, op dolle dinsdag, had hij tijdens een klopjacht twee gevaarlijke bruinhemden omgelegd. Pief, paf, poef, enkele schoten in het steegje achter de houtfabriek. Het verhaal gaat dat papa twee volle dagen had nagedacht: was zijn vader een held of een moordenaar?'

'Wellicht allebei?'

'Papa wilde per se kiezen, nog steeds, geen compromissen, het is bij hem zwart of wit.'

'Hij koos zwart?'

'Ja, bewust of onbewust. Hij belde de politiechef, sinds jaren een goede vriend van de familie. Het antwoord was snel en gericht gekomen: die acht kogels, recht voor zijn spiedende ogen, een verwoesting die decennia later door papa werd herkend in de theaterrol van ene Ramona Zangvogel. Bij mama had hij voor het eerst uit durven huilen, kunnen verhalen hoe zijn hart op die dag was dichtgestort met gewapend beton. Mijn moeder speelde met verve haar rol, bracht hem aan het huilen om erna met een valse grap de zaak op scherp te zetten: ballen kun je nooit genoeg hebben, nu had zijn vader er tien. Volgens mama was Markus na ruim een minuut stilte in een nerveus lachen uitgebarsten, vervolgens had hij haar omhelsd en gekust. Ze trouwden en in 1985 kwam ik.'

'Eindelijk goed nieuws.'

‘Voor mama, niet voor hem.’ Prosper bijt op zijn nagels. ‘Praktisch gezien ben ik opgevoed door haar alleen, papa bleek zich maar moeilijk te kunnen hechten. Knokken was en bleef zijn leven, de vorm die hij wenst om bitterheid en haat om te zetten in een schoolvoorbeeld van onoverwinnelijkheid, onaantastbaarheid. Daar heeft hij vrijheid van handelen voor nodig, door niemand en niets beperkt.’

‘Onbegrijpelijk,’ zeg ik.

Prosper haalt zijn schouders op en voegt nog toe dat zijn vader haar volop geld geeft voor de boodschappen, dat is alles. Geld dat ze voor het meeste weigert uit te geven, van hem aan te nemen. Een goede baan heeft Prosper nodig, om zijn moeder onafhankelijkheid te bieden, weg van die achterlijke knokker. Een glanzende carrière in een tophotel in het buitenland, daar droomt hij van. Zo slaat hij twee vliegen in een klap – geld en afstand – daarvan is hij overtuigd, mijn nieuwe vriend. Hij in joggingbroek met blazer, ik in donker Adidaskatoen, mijn poncho steekt er als een regenboog tegen af. Waarom vertelt hij me al deze dingen? Wat weet hij? Wat ziet hij? Voelt hij? Ik zou het hem willen vragen, nu, hier, met het wit gepleisterd kasteel op de achtergrond, als pages, schildknappen, ver verwijderd van enige macht over ons studentenlot. Ik veeg een pluisje weg, mijn keel is droog. We kijken elkaar een moment aan, dwars door de schijnende glans van vocht, alsof ook hij, net als ik, zich maar niet kan plooiën naar deze of gene jongemannenwet. Een defect kraanrubbertje, grapte mijn moeder erover, een lief loodgieteresje zou het wel weten te fiksen. Stompzinnig leuteren, om maar niet te hoeven praten. Vanaf de derde klas middelbare school dronk ik bier om met de jongens uit mijn klas te kunnen kletsen. De onzin die ik na een paar liter brabbelde werd steeds vaker mijn alledaagse manier van duiden. Tot ik nergens meer bij hoorde, nergens meer was.

‘Het spijt me verschrikkelijk,’ zeg ik. ‘Voor jou, voor haar...’

Plotseling geschuifel over het grind, de voorzitter van de Witte Raad wenkt, de blanke overall spant zich strak om haar heupen.

‘Kijk nou eens naar de smoel van die griet.’ Prosper richt zich op, veegt met de mouw over zijn gezicht. ‘Zo verschrikkelijk serieus.’

‘Geloofwaardigheid boven alles,’ antwoord ik.

‘Een valse saamhorigheid is het, volstrekt ongeloofwaardig.’

‘Je hebt gelijk.’ Abrupt sta ik op, meer dan genoeg van deze schoolact. Met een omhelzing neem ik afscheid van mijn nieuwe vriend, pak de achteringang van het kasteel. In mijn kamer kleeft ik me uit, ga in onderbroek op het versleten parket liggen en concentreer me op mijn ademhaling, langzaam en diep. Zwijgen, dingen stilhouden, gebeurd is gebeurd, zo was het thuis. Bewegingloos. Nu ben ik hier. Valse saamhorigheid, had Prosper gezegd. Zijn familieverhaal weerklinkt in mijn hoofd; een keer, twee keer, drie keer, ontelbare keren, tot slaap me overmant.